

KAITSEMINISTEERIUM

Riigikantselei
Rahukohtu 3, 15161 Tallinn
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie: 31.03.2025 nr 7-1.2/25-00567-2
Meie: 11.04.2025 nr 2-2/25/18-2

Riigikogu liikme Urmas Reinsalu kirjalik küsimus kaitseministrile (KK 293)

Lugupeetud Urmas Reinsalu

Täna huvi tundmast riigikaitse planeerimise koostamisest. Hetkel on käimas Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava 2026-2029 ja Riigikaitse arengukava 2035 koostamine, mille aluseks on paljuski, just teie poolt esitatud tähelepanekud.

Kommentaari vastavalt päringule:

1. Kas Kaitseväe juhataja esitas 2023 aasta suvel RKAK kinnitamisel oma täiendava ettepaneku moona soetamise kohta ja kui, siis miks valitsus sellega ei arvestanud?

Kaitseväe juhatajad on esitanud ajas erinevaid ettepanekuid ja sisendeid RKAK ja KMAK protsessi. Lisaks sellele arvestatakse nii RKAKi kui KMAKi koostamisel teiste valitsemisala asutuste sisendiga ja ka ministeeriumipoolsete sisendite/hinnangutega. RKAK, aga eelkõige KMAK peab samamoodi lähtuma riigi eelarvelistest vahenditest ja paratamatult tuleb erinevate sisendite vahel teha valikuid, arvestades nii Kaitseväe kui kogu riigikaitse terviklikku arengut.

2. Kas Kaitseväe juhataja esitas 2023 suvel RKAK kinnitamisel oma täiendava ettepaneku droonitõrjevõime arendamise kohta ning kas valitsus arvestas sellega rahastamisotsust tehes? Kui mitte, siis miks?

Juhime tähelepanu, et 04.07.2023/2-3/15-15 esitasite kaitseministrile kirjaliku arupärimise (KK 15) „Seoses riigikaitse arengukavaga“, mille üks küsimustest oli „Sõda Ukrainas on näidanud, et taristu ja tsiviilobjektide kaitsmisel on ülioluline roll droonitõrje võimel. Millistest kaalutlustest lähtuvalt otsustati droonitõrje võime tugevdamisest väidetavalt loobuda?“ 14.07.2023 kirjalikus vastuses nr 1.1-18/23/2469 on alljärgnev selgitus:

Esmalt selgitan konteksti loomiseks, et droonidega võitlemise võime on oluliselt mitmekülgsem. See algab oluliste objektide täiendavatest kindlustustöödest ja droonide avastamisest erinevate sensoritega. Ei ole vale väita, et droonid on suhteliselt aeglased ja avastatavad ka palja silmaga. Olukorrateadlikkuse mõttes on droonitõrje osa nii elanikkonna kui vägede teavitamine ja varjumine rünnakute eest. Alles seejärel algab aktiivne relvadega teostatav droonitõrje, milleks saab kasutada kõiki käsituli relvi alates 5,56 automaatidest, raskekuulipildujatest, lahingumasinat pearelvadest kuni õhutõrjerelvadeni. Lisaks sellele nii ülilühimaa õhutõrjesüsteemi Mistral laskeseadmed kui ka 23mm õhutõrjekahurid varustatakse termosihikutega. 23 mm õhutõrjekahurite manuaalne ennaku arvestamine muudetakse

elektrooniliseks. Nende täienduste tulemusena suureneb ka nende relvade droonide vastase võitluse võime. Lisaks sellele toimub väiksemas mahus elektrooniliste tõrjevahendite arendus ja hankimine.

Lähtudes KJV ettepanekutest tegi Vabariigi Valitsus õhutõrje tugevdamiseks täiendavad rahastamise otsused juba 2022. aasta märtsis kaasaskantavate õhutõrjesüsteemide Piorun laskeseadmete ja laskemoona hankimiseks. Piorun süsteemide tärned toimuvad 2024. aastal. Samuti otsustas Vabariigi Valitsus RES 2026 koostamise käigus rahastada keskmääõhutõrje võime loomist. Hankeleping sõlmitakse 2023. aastal ning süsteemi tärned toimuvad lähiaastatel. Ka need süsteemid on osa droonitõrjest.

Suurema kaitsekulu kui 3% SKPst puhul on võimalik soetada ja üleval pidada olemasolevale võimele täiendavaid droonitõrje elemente (sensorid, elektroonilised ja kineetilised vahendid).

Praeguseks on Vabariigi Valitsus otsustanud märgatavalt suurendada riigikaitse rahastust ning koostamisel on RKAK 2035, milles suurendatakse märkimisväärselt ka droonidega seotud investeeringuid.

3. Milliseks ajaks kavandate 1,6 miljardi euro moona osas hankelepingute sõlmimist moonauhikute lõikes?

VV poolt eraldatud 1,6 mld eurot laskemoonale on kinnitatud RES 2025-2028. Täpsem loetelu moonast ja hangetest on:

- Keskmää õhutõrjemoon (Iris-T) leping on sõlmitud. Tegu on rahvusvahelise ühishankega Saksamaa juhitava ESSI initsiatiivi raames.
- Varitsev õhurünnak koosneb mitmest eraldiseisvast projektist, mis on juba osaliselt tänaseks lepingus. Ülejäänud osas jõutakse lepinguni 2025 teises kvartalis vastavalt käimasoleva hanke tulemustele.
- Õhutõrje valdkonnas on käimas rahvusvaheline ühishange Mistralite ja Piorun'ide soetamiseks, kus hankijaks on vastavalt Prantsuse DGA ja Poola hankeagentuur. Lepingud plaanitakse sõlmida 2025 teises kvartalis.
- 155mm laskemoon: soetatakse nii pikamaa moona, mis on rahvusvaheline ühishange Saksamaaga ning ka tankitõrjemoon. Mõlema moonaliigi osas sõlmitakse hankelepingud 2025 teises kvartalis.
- Himarsi moon – riik riigile tehing USAga, mis on ajalisest sõltuvuses USA FMS protseduuridest ning kongressi kinnitusest. Paralleelselt tegeletakse ka alternatiivsete võimaluse osas detailide väljaselgitamisega.

4. ERR intervjuu järgi kinnitasite jaanuaris, et lisarahastuse korral oleks võimalik 1,6 miljardi moona projekt ellu viia juba 2027. aastaks. Millel see väide põhineb?

Teatud moonaliikide puhul on tõepoolest tärned võimalikud juba 2027. aastaks.

5. Mis ajaks planeerite tarneid moonauhikute lõikes? Mis on hankekavas planeeritud hinnad ja millised on hinnad võrreldes eelmiste samade moonauhikute hindadega võrreldes?

Tarneid planeeritakse esimesel võimalusel, kuid arvestama peab lepingupartnerite võimekusega. Hindasid ning tarnitavaid koguseid ei saa Kaitseministeerium riigi oluliste julgeoleku huvide kaitse tõttu avaldada.

6. Kas Balti kaitseliini rajamine vastavalt Balti riikide kokkuleppele on Eestis töös vastavalt graafikule? Esitage see planeeritud toode graafik ja täitmise seis.

Balti kaitsevööndi rajamine on hetkel graafikus ning mõnes osas (nt punkrite testimine) oleme teistest Balti riikidest ka ees. Esimesena hankisime 2024. a Balti kaitsevööndi jaoks suures koguses erinevaid tõkestustraate (viimane tarne detsembris 2024), nn draakonihambaid (igaüks 1,5 tonni, viimane tarne märts 2025). Samuti on tarnitud 2 tonni blokke ja nn T-tõkkeid (T-tõkked, juunis 2024. a). Praeguseks on need tõkestusvahendid tarnitud ja ladustatud eelladustusaladele.

Läbi on viidud punkrite testimised, ettevalmistustööd hanke väljakuulutamiseks 2. kvartalis on käimas. Koostöös Kaitseväega on tugipunktide ja tõkestuskraavide asukohtade valik lõpujärgus ning konkreetsete maatükkide omanikega alustame läbirääkimisi suvel. Nii palju kui võimalik soovime tugipunkte paigutada riigimaale. Esimesed asukohad kirdes ja kagus on välja valitud ning need asuvad riigimaadel ning esimesed punktid valmivad plaanide kohaselt 2025. a sügisel.

7. Kas ja kui suures mahus on Balti kaitseliini rajamine rahastatud kehtivas kaitseministeeriumi arengukavas 2025-28? Palun esitage täpne eesmärk Balti kaitseliini valmimise ja rahastamise osas.

Balti kaitsevööndi rahastamiseks on esimeses etapis plaanitud 5,6 mln eurot, millest seni on eelmisel aastal kasutatud 1,2 mln eurot ja sel aastal 4,4 mln eurot. Edasiste etappide rahastamine on plaanitud valmiva Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava raames ning seejuures arvestatakse ka Kaitseväge juhataja seatud võime-eesmärkide prioriteetsust, samuti on Balti riikidel ja Poolal plaanis taotleda ühiselt järgnevate tegevuste jaoks toetust Euroopa Liidult.

8. Kaitsetööstuse liit on kirjastanud peaministrile esitanud etteheited varem valitsusega kokkulepitu venimise kohta. Kas need etteheited vastavad tõele ja kui, siis milles on venimise põhjus?

Kaitseministeerium peab Eesti kaitsetööstuse arendamist endistviisi oluliseks prioriteediks, mida näitavad tehtud või töös olevad sammud. Juhime ka tähelepanu sellele, et Postimehe 21.03.2025 artikkel käsitles Eesti Kaitse- ja Kosmetööstuse Liidu ootusi, mitte aga Vabariigi Valitsusega tööplaanis kokkulepitut.

9. Eraldi tooge palun välja põhjendused ning teie hinnatav täitmise aeg järgnevates vaidetavalt valitsuse ka kaitsetööstuse liidu kokkulepitud valdkondades: droonimüüri kontseptsioon, arendustoetuste eelarve mahu suurendamine, tegevuskava kaitsetööstusettevõtetele peakontorite jurisdiktsiooni atraktiivsuseks Eestis, Future Tech Commandi moodustamine, vastuostu regulatsiooni sätestamine, otselepingute regulatsioonil loomine.

Droonimüüri kontseptsioon:

Droonimüüri kontseptsioon on Siseministeeriumi valitsemisala veetav algatus. Nagu Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) peadirektori asetäitja piirivalve alal Veiko Kommusaar on Postimehele selgitanud, siis on droonimüüri kontseptsioon koostatud.

Kaitsetööstuse arendustoetused:

Kaitseministeerium suurendab oluliselt kaitsetööstusettevõtetele suunatud toetusmeetmeid. Koalitsioonilepingust tulenevalt on Kaitseministeerium kahekordistanud kaitsetööstuse arendustoetuste mahu 1,2 miljoni euroni aastas. Lisaks oleme sisuliselt valmistanud ette 2025.

aasta konkursi korraldamise. Samuti teeme koostööd ettevõtluse- ja innovatsiooni sihtasutusega (EIS), kes samuti avab kaitsetööstusele suunatud arendustoetuste meetme mitme miljoni euro mahu. Lisaks on Kaitseministeerium eelarves kahekordistanud ettevõtetele mõeldud Euroopa Kaitsefondi kaasfinantseeringute mahu umbes kahe miljoni euron. On tõenäoline, et kõnealused toetused tõusevad veelgi.

Tegevuskava kaitsetööstusettevõtetele:

Nimetatud teema ei ole Kaitseministeeriumi veetav algatus, palun pöörduda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poole.

Future Tech Commandi moodustamine:

Kaitseväe Akadeemia juurde planeeritakse luua täiendavaid ametikohti käesoleval aastal ning Kaitsevägi on selleks esitanud Kaitseministeeriumile oma visiooni. Otsused teeb Kaitseministeerium käimasoleva eelarveprotsessi raames.

Vastuostu regulatsiooni sätestamine:

Kaitseministeeriumile on oluline kaitsetööstuse võime ja tootmise lokaliseerimine Eestisse. See võimaldab riigikaitse investeeringute näol panustada majanduskasvu Eestis. Koostöös Rahandusministeeriumiga on analüüsitud selleks kehtiva seaduse võimalusi. Praeguseks on teada, et ka kehtiv seadus võimaldab tootmise lokaliseerimist Eestisse. Samasugune järeldus sisaldub ka EKTLi enda tellitud analüüsis. Kaitseministeeriumi hinnangul saab kõnealuseid tingimusi siiski täiendada, loomaks Eesti kaitsetööstusele paremaid võimalusi. Koostöö Rahandusministeeriumiga selle nimel jätkub.

Otselepingute regulatsioonil loomine:

Oleme koostöös rahandusministeeriumi analüüsinud riigihangete seaduse võimalusi. Kehtiv seadus võimaldab ka täna otselepinguid sõlmida.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Merje Frey
Merje.Frey@kaitseministeerium.ee